

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 listopada 2018 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XXV Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSO Krystyna Stawecka
Protokolant:	starszy sekretarz sądowy Marta Stelmasiak

po rozpoznaniu w dniu 29 listopada 2018 r. w Warszawie

sprawy z powództwa J. N. (1)

przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Prezesa Sądu Rejonowego dla Warszawy-Żoliborza w W.

o zapłatę

1. Zasądza od Skarbu Państwa reprezentowanego przez Prezesa Sądu Rejonowego dla Warszawy-Żoliborza w W. na rzecz powoda J. N. (1) kwotę 2 000 (dwa tysiące) złotych z tytułu zadośćuczynienia;
2. W pozostałym zakresie powództwo oddala;
3. Koszty procesu przejmuje na rachunek Skarbu Państwa;
4. Nie orzeka o kosztach zastępstwa procesowego.

Sygn. akt XXV C 1285/17

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 11 lipca 2017 roku (data prezentaty – k. 2-4) powód J. N. (1) wniósł o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego dla Warszawy-Żoliborza w W. kwoty 80.000 zł z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia doręczenia pozwu do dnia zapłaty, tytułem odszkodowania za szkody poniesione na skutek przewlekłości postępowania sądowego przed Sądem Rejonowym dla Warszawy - Żoliborza w W. w sprawie o sygn. IV K 488/13. Ponadto, powód wniósł o zasądzenie na jego rzecz od pozwanego kosztów sądowych i kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pozwany Skarb Państwa – Prezes Sądu Rejonowego dla Warszawy-Żoliborza w W., reprezentowany przez Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej w odpowiedzi na pozew z dnia 22 stycznia 2018 roku wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie na rzecz Skarbu Państwa - Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kosztów zastępstwa procesowego oraz zasądzenia od powoda na rzecz Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Rejonowego dla Warszawy - Żoliborza w W. pozostałych kosztów postępowania (k. 47-48v).

Powód w odpowiedzi na pismo procesowe pozwanego w dniu 9 kwietnia 2018 roku (data prezentaty – k. 54) podtrzymał w całości żądania wyrażone w pozwie.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Dnia 27 grudnia 2012 roku Komenda Rejonowa Policji w W. wydała postanowienie o wszczęciu dochodzenia w sprawie doprowadzenia do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w dniu 11 lipca 2011 roku w W. poprzez wprowadzenie w błąd co do uprawnienia do reprezentowania firmy (...) Sp. z o.o. i co do autentyczności podpisu, powodując straty w wysokości 3.868,35 zł, działając na szkodę firmy (...) Sp. z o.o. Oddział Biuro (...) w W. z siedzibą w W. ul. (...) tj. o czyn a art. 286 § 1 kk (akta IV K 488/13 – k. 64).

W dniu 25 stycznia 2013 roku za pośrednictwem Komisariatu Policji (...) w Z., na wniosek Komendy Rejonowej Policji (...) w W., dokonano przesłuchania J. N. (1), który odmówił składania zeznań, korzystając z prawa przysługującego mu na mocy art. 193 k.p.k. (akta IV K 488/13 – k. 83-84). Na dalszym etapie postępowania przygotowawczego powód również nie odniósł się do przedstawionego mu zarzutu i korzystał z prawa odmowy składania wyjaśnień.

W dniu 17 maja 2013 roku Prokuratura Rejonowa W. w W. postanowieniem Prokuratora Rejonowego W. w W. wszczęła śledztwo pod sygnaturą (...) w sprawie braku zapłaty za opublikowanie ogłoszenia przez zleceniodawcę na szkodę (...) Sp. z o.o. tj. o czyn z art. 286 § 1 kk i inne (akta IV K 488/13 – k. 172).

W dniu 26 czerwca 2013 roku Prokurator Prokuratury Rejonowej W. wydał postanowienie o zamknięciu śledztwa w sprawie, zaś w dniu 27 czerwca 2013 roku do Sądu Rejonowego dla Warszawy-Żoliborza w W. przeciwko powodowi skierowany został akt oskarżenia, wraz z aktami sprawy (...), który następnie wysłano do oskarżonego w dniu 2 lipca 2013 roku, przebywającego w rzeszonym okresie w AŚ w Z. (akta IV K 488/13 zamknięcie śledztwa – k. 188, akt oskarżenia – k. 198).

Zarządzeniem z dnia 4 lipca 2013 roku sprawa została skierowana na posiedzenie w przedmiocie przekazania jej zgodnie z właściwością. Posiedzenie w tym zakresie wyznaczono na dzień 2 września 2013 roku, o czym oskarżony został poinformowany pismem z dnia 11 lipca 2013 roku. Sąd z dniem 2 września stwierdził swą niewłaściwość i sprawę przekazał do rozpoznania Sądowi Rejonowemu dla Warszawy – Mokotowa w W. (akta IV K 488/13 – k.212-213, k. 217).

J. N. (2) 20 września 2013 roku zaskarżył to postanowienie, w wyniku czego Sąd Okręgowy w Warszawie IX Wydział Karny-Odwoławczy uchylił orzeczenie Sądu Rejonowego w przedmiocie przekazania sprawy według właściwości (akta IV K 488/13 – k. 223, k. 228-229).

W dniu 12 listopada 2013 roku zawisłą przed Sądem Rejonowym sprawę skierowano do referatu SSR Doroty Habib w trybie art. 351 § 1 k.p.k. celem równorzędnego obciążenia sędziów.

Kolejne czynności w sprawie zostały podjęte przez Sąd w dniu 23 lipca 2015 roku, należy zatem wskazać, że w sprawie nastąpiła przewlekłość wynosząca 1 rok i 9 m-cy.

Zarządzeniem z dnia 8 stycznia 2016 roku wyznaczony został w sprawie termin rozprawy głównej na dzień 3 marca 2016 roku, a na termin polecono doprowadzić J. N. (1).

Powód pismem z 17 stycznia 2016 roku oświadczył, iż przyznaje się do zarzucanego mu czynu i wniósł o uwzględnienie jego wniosku co do dobrowolnego poddania się karze.

Wobec tak zajętego stanowiska przez powoda, Sąd na pierwszym terminie rozprawy tj. 3 marca 2016 roku, wydał wyrok w sprawie, w którym uznał powoda za winnego zarzucanych mu czynów (akta IV K 488/13 – k. 276).

Orzeczenie uprawomocniło się z dniem 16 marca 2016 roku (akta IV K 488/13 – k. 261, k. 276).

Postępowanie przed Sądem Rejonowym dla Warszawy – Żoliborza w sprawie o sygn. akt IV K 488/13 od momentu wniesienia aktu oskarżenia toczyło się przez okres 2 lat i 9 m-cy, w tym przez 1 rok i 9 m-cy nie były podejmowane czynności przez Sąd. Wyłączając więc okres bezczynności, merytoryczne rozpatrzenie sprawy zajęło Sądowi ok. 1 rok.

W toku sprawy o sygn.. akt IV K 488/13 J. N. (1) nie składał skargi na przewlekłość postępowania.

W czasie rozpatrywania sprawy powód przebywał w warunkach izolacyjnych w związku z realizacją kar pozbawienia wolności orzeczonych przez inne Sądy. Zasadne jest wskazanie, że w początkowej fazie powód odmawiał składania zeznań, a swoją postawę zweryfikował w dniu 17 stycznia 2016 roku, kiedy to przyznał się do popełnienia zarzucanych mu czynów.

Powyższy stan faktyczny został ustalony w oparciu o dokumenty załączone przez strony, których autentyczność nie była kwestionowana w trakcie postępowania. W głównej mierze Sąd oparł swoje ustalenia dokumentach sprawy karnej dotyczącej powoda o sygn. akt IV K 448/13. Sąd uznał je za wiarygodne i wyczerpujące źródło dowodowe. Należy podnieść, że okoliczności faktyczne dotyczące przebiegu etapów postępowania karnego (zarówno przygotowawczego jak i sądowego) przeciwko J. N. (1) miały w niniejszej sprawie charakter bezsporny.

Sąd zważył co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie w części.

Powód w niniejszej sprawie domagał się zadośćuczynienia w kwocie 80.000 zł. Podstawa żądania oparta jest zaś na art. 417 § 1 k.c. w zw. z art. 16 w zw. z art. 5 ust 1 w zw. z art. 2 ust 2 ustawy o skardze na naruszenia praw strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (dalej w tekście skrót: ustPrzewl).

Przepis art. 2 ust 2 ustPrzewl statuuje zasadę, że Strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Zgodnie z art. 5 ust 1 cytowanej ustawy skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiła przewlekłość postępowania, wnosi się w toku postępowania w sprawie.

Jednakże, na mocy art. 16 przywołanego aktu prawnego strona, która nie wniosła skargi na przewlekłość postępowania zgodnie z art. 5 ust. 1, może dochodzić - na podstawie art. 417 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (Dz.U. z 2017 r. poz. 459, 933 i 1132) - naprawienia szkody wynikłej z przewlekłości, po prawomocnym zakończeniu postępowania co do istoty sprawy.

Przepis art. 16 ustPrzewl wprowadza zatem możliwość stosowania art. 417 k.c., który w § 1 stanowi, że za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa.

W przedmiotowej sprawie zaistniały przesłanki do złożenia skargi na przewlekłość postępowania na mocy art. 417 k.c. albowiem powód na żadnym etapie prowadzonego przeciwko niemu postępowania karnego nie złożył skargi, zaś przysługujące mu prawo podmiotowe zawarte zaś w art. 16 ustPrzewl wykorzystał po prawomocnym zakończeniu postępowania, aktywizując przy tym art. 417 k.c.

Jako pozwanego w niniejszej sprawie słusznie wskazano Skarb Państwa- Prezesa Sądu rejonowego dla Warszawy – Żoliborza w W.. Przepis art. 417 k.c. statuuje zasadę odpowiedzialności Skarbu Państwa wówczas, gdy szkoda została wyrządzona przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie funkcjonariusza państwowego lub państwowej jednostki organizacyjnej bez osobowości prawnej, uprawnionych do wykonywania władzy publicznej. Wobec faktu, że

podmiotem działań w przedmiotowej sprawie jest Skarb państwa – Prezes wskazanego w pozwie Sądu Rejonowego, będący statio fisci Skarbu Państwa, zasadne i uzasadnione było wystąpienie z roszczeniem przeciwko Skarbowi Państwa.

Koniecznym stało się zatem ustalenie, czy Sąd Rejonowy prowadzący sprawę o sygn.. akt IV K 488/13 dopuścił się przewlekłości postępowania oraz określenie wysokości ewentualnego odszkodowania z tego tytułu.

Należy w tym miejscu odwołać się do stanowiska prezentowanego w doktrynie i judykaturze, zgodnie z którym „jeśli odpowiedzialność odszkodowawcza Skarbu Państwa ma swoje źródło w przewlekłości postępowania sądowego, to o zakresie tej odpowiedzialności decyduje, między innymi, rozmiar przewlekłości, charakter uchybień sądu prowadzącego nadmiernie długotrwałe postępowanie, a także inne przesłanki, determinujące ocenę w tym zakresie, w tym charakter, stopień zawilości faktycznej i prawnej sprawy oraz jej znaczenie dla powoda. Kryteria te wynikają z przepisów ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 1259 ze zm.), która stronie niewnoszącej skargi na przewlekłość postępowania zgodnie z art. 5 ust. 1 daje, na podstawie art. 16 możliwość dochodzenia naprawienia szkody wynikłej z przewlekłości postępowania od Skarbu Państwa na podstawie art. 417 KC, po prawomocnym zakończeniu postępowania co do istoty sprawy, bez konieczności wcześniejszego uzyskania prejudykatu w tym zakresie.” (Wyrok SN z dnia 27 kwietnia 2017 roku, IV CSK 393/16, LEX 1650860).

Ponadto Sąd Najwyższy w swym wyroku z dnia 27 kwietnia 2017 r. (sygn. akt IV CSK 393/16) wskazał, że przewidziana w art. 417 § 1 k.c. odpowiedzialność Skarbu Państwa za szkodę o charakterze majątkowym lub niemajątkowym, wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej może wynikać z przewlekłego prowadzenia postępowania sądowego. Dobrze zorganizowane państwo powinno bowiem zapewniać obywatelom sprawne funkcjonowanie wymiaru sprawiedliwości, w ramach którego sprawy sądowe będą rozpoznawane w rozsądnym terminie i bez zbędnej zwłoki. Naruszenie tego wymogu, jako zachowanie niezgodne z prawem, rodzi odpowiedzialność odszkodowawczą związaną z działalnością tej jednostki władzy publicznej, z której działania lub zaniechania wynika dochodzone roszczenie.

W ocenie Sądu, na gruncie przywołanych przepisów oraz stanowiska doktryny i judykatury, w niniejszej sprawie wypełnione zostały przesłanki uzasadniające przyznanie powodowi zadośćuczynienia.

Należy wskazać, że przedmiotowej sprawie postępowanie karne wobec J. N. (1) trwało 2 lata i 9 m-cy, przy czym w okresie od dnia 14 października 2013 roku do dnia 23 lipca 2015 roku, tj. 1 rok i 9 m-cy, a więc przez 2/3 czasu trwania postępowania nie były podejmowane żadne czynności procesowe. Prowadzi to do konkluzji, że podjęcie przez Sąd czynności bez zwłoki ograniczyłoby czas postępowania o blisko 2 lata, tym bardziej, że czynnością do wykonania było wyznaczenie terminu rozprawy, albowiem wszystkie czynności niezbędne do tegoż zostały wykonane wcześniej. Sąd stoi zaś na stanowisku, że wyznaczenie terminu rozprawy przez tak znaczny okres jest naruszeniem prawa strony do rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, co więcej nie jest to czynność o takim stopniu zawilości prawnej ani faktycznej, której nie dało się pokonać wcześniej.

Sąd nie podziela się w tym miejscu argumentacji pozwanego, że to powód przyczynił się do przewlekłości w ten sposób, iż początkowo prezentował odmienne stanowisko i dopiero przed wyznaczoną rozprawą główną złożył wniosek o dobrowolne poddanie się karze. Należy wskazać, że powód decyzję o dobrowolnym poddaniu się karze podjął autonomicznie w momencie wyznaczenia przez Sąd Rejonowy terminu rozprawy. W takim stanie rzeczy zasadne jest przyjęcie przypuszczenia, że przeprowadzenie rozprawy bez zwłoki we wcześniejszym terminie wywołałoby analogiczny skutek i powód złożyłby tożsamy wniosek, doprowadzając tym samym do zakończenia rozprawy również na pierwszym terminie rozprawy.

Sąd w przedmiotowej sprawie badał również wysokość żądanego w pozwie zadośćuczynienia przyjmując, że żądana przez powoda kwota w wysokości 80.000 jest zbyt wygórowana i nieuzasadniona ustalonymi okolicznościami sprawy.

Należy w tym miejscu wskazać, że przesłanki prawne do zasądzenia kwoty zadośćuczynienia za zwłokę w postępowaniu zawarte są w przepisie art. 12 ust. 4 ustPrzewł, który wskazuje, że „uwzględniając skargę, sąd na żądanie skarżącego przyznaje od Skarbu Państwa (...)sumę pieniężną w wysokości od 2.000 do 20.000 złotych. Wysokość sumy pieniężnej, w granicach wskazanych w zdaniu pierwszym, wynosi nie mniej niż 500 złotych za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, niezależnie od tego, ilu etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość postępowania. Sąd może przyznać sumę pieniężną wyższą niż 500 złotych za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, jeżeli sprawa ma szczególne znaczenie dla skarżącego, który swoją postawą nie przyczynił się w sposób zawiniony do wydłużenia czasu trwania postępowania. Na poczet tej sumy zalicza się kwoty przyznane już skarżącemu tytułem sumy pieniężnej w tej samej sprawie.”

Zgodnie z cytowanym przepisem zdaniem Sądu, roszczenie powoda zasługuje na uwzględnienie do wysokości 2.000 zł, ze względu na fakt, że postępowanie trwało prawie 3 lata (3 lata x 500 zł za każdy rok = 1.500), a przepis art. 12 ust. 4 ustPrzewł wyznacza minimalną kwotę zadośćuczynienia w kwocie 2.000 zł, zatem należało przyznać zadośćuczynienie w takiej właśnie wysokości minimalnej. Okoliczności sprawy, stan jej skomplikowania i jej znaczenie dla poszkodowanego nie dają podstaw do przyjęcia wyższej stawki aniżeli 500 zł za każdy rok trwania dotychczasowego postępowania, dlatego też brak było przesłanek prawnych i faktycznych do orzeczenia wyższej kwoty zadośćuczynienia niż zasądzona w wyroku.

Wobec powyższego, zasadne było orzeczenie jak w sentencji wyroku.

O kosztach procesu Sąd orzekł na mocy art. 102 k.p.c. uznając, że zachodzi w sprawie wskazany w przepisie „wypadek szczególnie uzasadniony”, nakazujący nie obciążanie powoda w ogóle kosztami zastępstwa procesowego. Sytuacja majątkowa powoda wskazana w jego oświadczeniu o stanie rodzinnym, majątku, źródłach utrzymania i dochodach wskazuje, że obciążenie go kosztami zastępstwa procesowego pozostawałoby w sprzeczności z normą wyrażoną w art. 102 k.p.c.

Ponadto, na gruncie powyższego i zgodnie z art. 113 ust. 4 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych koszty procesu zostały przejęte na rachunek Skarbu Państwa.